

Politísk viðmerking:

Pressan amboð flokkanna

- ein hevði ikki væntað, at stóru bløðini fóru at hálova ætlanunum hjá samgonguni á sjálvstýrisleið, men at viðgerðin bleiv so einstáttað ósaklig, sigur meira um journalistiska virðið enn nakað annað, skrivur Finnur Helmsdal, løgtingsmaður

Ja, sjálvstýri mest sambandsinnvið eru ivasom um viðgerðina stóru bløð okkara. Dimmalætting og Sosialurin, geva ætlanunum hjá samgonguni á sjálvstýrisleið. Og neyvan man nakað politiskt mál hava fingið so einstáttað ósakliga viðgerð. Tað er eyðsæð, at bløðini og flokkar teirra hava avrátt at ganga hend í hend í hesum málið. Tað er eyðsæð, at eingin teirra hevur dirvi til at fara undir at víðgera málið neyvt og slettis ikki at skifta orð við hin partin um nakað sum helst. Taktikkurin er einvísar og púrasta greiður. Alt fullveldis skal niðurgerast og tileinkisgerast við lættkeyptum ræðusögum. Ja, í nógvum førum siga bæði bladfólk og politikarar væl vitandi beinleiðis ósatt.

Hví hvørki javnaðar- og sambandsfólk og lakajar teirra á bløðunum ikki tora í ein dialog við samgonguna, kunnu vit bert gita um. Ein orsök man í hvussu er vera, at tey eru í uppsettri, bæði hvat ideologi og bóðskapi viðvíkur, og at tey tí teyja tiltongdan politiskan vinning við ræðsluherferðini móti teimum, sum royna at koma upp á pláss, bæði hvat ideologi og bóðskapi viðvíkur.

Leiðarinn í Dimmu

Blað Sambandsflokksins, Dimmalætting, hevur einvíst vent tíðindablaðshugsanini bakið og er vorðin málagnandi fyri svartustu afturlagshugsan, ið hugsaast kann. Fyrst var tað ábyrgdarblaðstjórin, sum fæddi pennin í nakrar mánaðir, síðan kom so tann nakra yngri blaðstjórin til. Einasti munurin er, at yngri maðurin hevur lættari penn, men bleikið er framvegis kolavart.

Sjálvr havi eg leingi hugsað sum so, at leiðararnir á Dimmu hava verið so beinleiðis jánkastligir, at teir ikki hava verið verdir einum aftursvari. Men lógið nokk hevur ein hoyrt ein sannan hóp - av ikki tjóðveldisfólkum - sagt júst tað sama um somu leiðarar. Blaðstjórin á Dimmalætting nýtti í fjør høvi í teiginum Hinvegin at greiða fólk frá, at sosialræðgevarar ikki kunnu hava nakra kvalifiseraða hugsan um blaðmannarbeiði (men bladfólk kunnu væl hava kvalifiseradar hugsanir um alt-eisini sosial viðurskifti), tó eri eg ikki eina løtu í va um, at fóru ávíkavist ábyrgdarblaðstjórin og blaðstjórin á Dimmalætting til próvtøku við leiðarum sín um í skjáltuni, so fingi

bæði eitt stórt null við píli niðureftir. (tey eru bæði lærd bladfólk).

Hinvegin kunnu vit so bæði staðfesta og ugga okkum við, at soleiðis hevur tað altíð verið við Dimmu og sambandsfólki, og at vit vita, hvar yit hava tey. Men eg havi hug at spyrja hvar hin blaðfólkini á Dimmu er í øllum hesum? Tey sita kanska hvønn dag samlað kring blaðstjórnarar og lurta eftir ræðusögum við opnum mudi og hárinum í andarisi.

Orð Jóannesar

Sosíalurin var eitt skifti við at menna seg til eitt gott og hampuliga óheft tíðindablað, har blaðstjórin gekk á odda við m.a. at banna ónevndum lesarabrevum. Men alt hetta hevur sami blaðstjóri eftir fáum vikum brotið niður og oyðilagt - í mínum hugaheimi með alla. Sosíalurin er í dag vorðin til málgang hins Jóannes Eidesgaard pluss ifyllu. Og har standa tey blaðfólkini við sjálvum blaðstjóranum á odda við gapandi mudi og eta hvørt einasta orð ókók-
að.

Jóannes eigur ikki bert hálar og heilar Sosíalar, hansara orð verða prentað, júst sum tey verða søgd. Ikki ein sál tykist seta spurnartekin við eitt einasta orð, sum meistarin sigur.

Tað er eingin, sum ivast í, at Jóannes Eidesgaard hevur ment seg sum politikari, og er ein av teimum allarstørstu profilunum á økinum. Hann og onnur skulu tó ikki gloyma, at hann í løtuni er bæði óvanliga privilegieraður og forkellaður. Tí pressan (ikki bert bløðini) er eftir honum, bert tað letur í honum, hon er eftir honum, tá hann tegir. Pressan er stóðugt eftir honum. Tað vil siga, at pressan nýtir hann ikki neyðvendugvis, tí hann sigur ella ger tað rætta, men tí hann er í teirri stóðu, hann er í (hann fær jú onga kapping frá profilleysa Sambandinum á andstøðukinum).

Tó hevur Jóannes fleiri ferðir víst okkum, at hann hevur nakað eftir á, tá tað snýr seg um at læra taktiska steivið til fulnar.

Nú veit eg ikki, um Jóannes Eidesgaard fer at duga at kenna hógv, ella hann fer at lata pressuna nýta og misnýta seg soleiðis, at hann fer at fáa trupult við at finna samleika sín aftur í øllum meldrinum. Men tað sær í hvussu er út, sum ætla blaðfólkini á Sosíalunum at lata seg misnýta av Jóannesi í tann mun, hann vil tað. Tey hava ikki fyrri neyðini at hugsa í álv-

arsmálum, tað ger Jóannes Eidesgaard fyrri tey. Tann tíðin tykist tíverri at vera farin, tá starvsfólk á Sosíalunum høvdu møguleikan at vera við til at mynda høvudsboðskapin í blaðnum. Medvit og kritiskur sansur hjá blaðstjóranum tykist vera farið fullkomiliga fyrri bakka. Ein situr við teirri kenslu, at sigur Jóannes Eidesgaard ímorgin, at eingin olja er í føroysku undirgrundini, so hevði blaðstjórin á Sosíalunum dagin eftir havt feitu yvirskriftina: Eingin olja við Føroyar.

Sjálvt geniala skemti og álvara teknari blaðsins er snávaður. Teknarin hevur í mong ár, við sínum eygleiðingum og evnum at orða tær við strikum, verið okkara politiski viðmerkjari nummar eitt, tvey og trí. Men í dag eru tekningar hansara meira enn eitt sindur tendensier við einum veti av óndskapi uppí. Vit staðfesta, at sami teknari er alt annað enn sjálvstýrissinnaður.

Verið djórv

Sum sannførdur tjóðveldismaður, sum ein, ið vil føroysku tjóðini allar hugsandi menningarmøguleikar, heiti eg tí staðiliga á andstøðupolitikarar og ikki minst á blaðfólkini á stóru bløðunum, um at sýna Føroya fólk virðing og sóma, og fara undir ein opnan og sakligan dialog um ætlanir á sjálvstýrisleið. Alt annað er ein ósmilug undirmeting av fólkunum.

Eg krevji ikki, at tit skulu vera samd, men havið dirvi til at skifta orð um t.d. vinnumøguleikar og harvið eisini møgulegar innøkukeldur, føroyingar kunnu rokna við.

Tí vita, eins og onnur, at alivinnan eftir byrjunartupulleikar, barnasjúkur, ávíst ábyrgdarloysi, ja, so fer hon skjótt upp á eitt útflutningsvirði oman fyrri milliárdina. Tí vita, eins og onnur, at ferðavinnan hevur verið og helst framvegis er í somu undantrupulleikum, men at hæn fer at menna seg og geva gott fíkast í okkara búskap. Hóast forðingar og kvalifiserada kapping, so hevur Atlantic Airways prógvað, at tað ber til at reka eitt føroyskt fløgflog á høgum stóði. Jú, felagið fekk neyðugu hjálpin og væl tað, men hygg at AA ídag. Tí vita, eins og onnur, at soleiðis fer at verða við øðrum vinnum, sum t.d. tøkni, føroyskum dugnaðskapi og ídni (sum útflýtur virðismisklar tænarar) smá-

íðnaði av ymiskum slagi, nýhugsan innan fiskivinnuna. Menningarmøguleikarnir eru stórir innan landbúnaðin. Við mjólk, kjóti, dyrkan og ull. Vit hava møguleikar at menna førleikar í samband við oljuleitingar og fyrireikingar til oljuvinnu, førleikar, sum vit kunnu nýta kring allan heim. Tí vita, eins væl og onnur, at hesir og aðrir møguleikar finnast í ríkligan mun. Og at hesir møguleikar bert skulu hava sína menningartíð, áðrenn teir fara at geva sít ríkliga fíkast til raksturin av samfelagi okkara. Í ætlanum samgongunar er skiftistíðin menningartíðin.

Tí vita, at føroyingar higartil tíverri í alt ov stóran mun mest sum einvíst hava lagt dentin á eina einstáttaða fiskivinnu. Hetta er við at gerast søga, og bæði framtíð og alskyns møguleikar ligga víðopnir fyrri okkum. Lítið bert í snotiligu faldararnar, Menningarstovan letur gera í samband við, at føroyskar fyrirtøkur eru við á framsýningum uttanlands. Har siggja tit, at vit hava nógv spennandi útflutningsfyrirtøkur í landinum, og hesar bert biða eftir endaliga frambrótinum. Hetta frambrótið kemur ikki við doyvandi lítla beiggjasambandi við aðra tjóð men við at menna samfelagið og framala dynamikk.

Tí vita, at tað eisini snýr seg um at fáa fremmandan kapital til landið, og tað, at vit eisini megna at fáa ágóða av tænastrum, útintar uttanfyri landoddar okkara.

Tí vita eisini, at ein tjóð fyrri og onnur eftir hevur staðfest tann óringjandi veruleikan, at suvereniteturin í sjálvum sær gevur tjóðini nógv og stóran fyrirmunir - ikki minst á fíggarliga økinum.

Tað er stórt spell, at tit ikki vilja vera við til at skifta orð um og leggja ætlanir fyrri hesum møguleikum. Ikki minst tí tey væl vitandi um, at teir eru har.

Endurskoða ikki niðurbóta

Tað harmar meg eisini almikið, at bæði andstøðupolitikarar og blaðfólkini á floksbløðum, so eirinda leyst royna at billa fólk inn, at sokallaða vælferðin fer fyrri bakka tann dagin, fullveldið Føroyar verður kunngjørt. Vit hoyra solosang og kór taka upp í saman, upp í saman. Vit missa rættin til sjúkuvíðgerð á Ríkissjúkrahúsinum (hóast tit eru viðtandi um, at vit gjalda hvørt oyra fyrri hesa

Finnur Helmsdal, løgtingsmaður Tjóðveldisflokksins, fínt at føroysku bløðunum, so hann ikki heldur verða rættvís mótevígis samgonguni

viðgerð, sum tó langt frá altíð er á nýktandi stóði). At vit missa rættin til at fáa útbúgvingar uttanlands (hóast greiða avtalur fyriliggja um tað óvugta). At vit missa heimaroktina, barnaansingarmøguleikarnar, pensiónir, sosialhjálp og so mangt annað. At fólk rýma av landinum, at eina frælsar Føroyar verða mest sum fólkátmar.

Samgongan hevur ongan ætlanir um at seta fólk í verri stóður, enn tey eru í ídag. Heldur er tað hin vegin ætlanir um, at endurskoða og gera tænastruna munadyggari. Nú syngja partar av Tjóðveldisflokkinum og partar av Fólkaflokkinum ikki beinleiðis tvírædda á sosialpolitiska økinum, men partarnir tykjast í hvussu er at vera samdir um, at endurskoðan av tænastru ikki nýtist merkja, at tænastran verður verri ella niðurløgd. Og partarnir tykjast eisini vera samdir um, sum oman fyrri nevnt, at fólk skulu ikki vera verri fyrri samanlagt.

Og so skal tað sjálvstýrið heldur ikki vera nókur loyna, at ein so slóðbrótið avtala á sjálvstýrisleið krevur, at partarnir hittast á hálfari leið á ymsum økjum. Andstøða og pressa høvdu heldur sýnt mansmót og tjóðini ans, um tey vístu vilja til at vera við í neyðugu og sjálvsögdu endurskoðanini av almennum tænastrum.

Samgongublað

Innihaldið í stóru bløðunum hesa tíðina ber okkum hvønn dag boð um, at eingin kapping er á økinum. T.v.s. at tað sæst, at samgongan ikki hevur blað ella bløð, sum dagliga bera bóðskapin og koma við aftursvarum og áløpum á hin partin. Stóru bløðini høvdu ikki horeiggjað sær soleiðis, sum tey gera, um samgonga var betri fyrri á blaðøkinum.

Og tað er nokk verið flestu samgongulimum greitt, at stóru bløðini fara at geva

andstøðuni ov nógv fyrirmunir, um ikki samgonga ger nakað munagott á økinum. Og einasta munadygga eg dugi at siggja, at samgongan kann gera, er at stovna eitt felags blað, sum kann gerast eitt triðja stóra blað í føroyska blaðheiminum. Tað hevur verið tosað um, at samgonguflokkarnir skuldu hava felags blað, og eg fari við hesum at skjóta upp, at hetta blað verður veruleiki, so skjótt til ber. Og eg fari tí eisini við hesum, at heita á teir triggjar samgonguflokkarnar um at taka stig til samráðingar um hetta mál beinanvegin.

Eitt slíkt blað verður eitt av teimum neyðugu amboðunum, samgonga fer at hava fyrri neyðini í royndunum at veruleika gera ætlanir um einar frælsar Føroyar. Sjálvr ivist eg ikki eina løtu í, at frælsa føroyska samfelagið verður bæði sunt og fólkarikt. Men tað tykist tíverri soleiðis, at mesti parturin av blaðfólkum okkara hava valt antin at lata seg nýta í ræðsluherferðunum hjá andstøðuni, ella tey hava fingið skrivforboð um ávís viðurskifti, ella tey hava valt at lata sum einki. Í øllum førum eru tey víðvirkandi til, at andstøðan ótarnað sleppur at ræða fólk aftur á sambandsleiðina. Tey eru víðvirkandi til at andstøðan sleppur ótarnað at fremja nakað, sum eftirtíðin møguliga fer at halda vera eina óbótagerð móti landi og fólk.

Fari at enda hesa grein við einari staðiligeri áheitan á føroysk bladfólk, um ikki at lata seg niðurbinda av, at ávísir flokkar hava ávíst tilknýti til blaðið, tey starvast á. Verið ikki bangin fyrri at kunngerá fyrri fólkunum, hvørja stóðu tit hava í fullveldismálum. Hava tit bert eitt lítið vet av journalistiskum medvit, so sigur hetta tykkum, at tit eiga at gera so.

Finnur Helmsdal,
tjóðveldismaður